Tektaş Ağaoğlu'nun vefatını üzüntüyle öğrendim. Kendisini bir kere 1980'li yıllarda Zürih'te sürgündeyken gördüm. Bir yazısı da aynı yıllarda Yazın Dergisi'nde yayınlanmıştı. Türkiye'ye döndükten sonra benden Kızılcık Dergisi'nde yazı yazmamı istedi, ben de severek yerine getirdim. Kaç tane yazı yazdım bilemiyorum ama az değildi.

Tektaş Ağaoğlu'nun hayatımda başka bir yeri vardır. 12 Mart faşizminin geri çekildiği 1970'li yılların başlarında (yanılmıyorsam 1973 yılında) Yeni Ortam adlı günlük bir gazete yayınlanır, Ağaoğlu da düzenli olarak burada yazardı. Köşe yazılarını ve özellikle de emperyalizmle ilgili olanlarını ilgiyle okurdum. Emperyalizm tahlili Mahir Çayan'ın yazdıklarıyla büyük benzerlik gösteriyordu. Normaldi çünkü daha önce değişik yazılarda belirttiğim gibi Mahir emperyalizm tahlili konusunda Türkçede yayınlanan SSCB Bilimler Akademisi'nin kitaplarından yararlanmış ve kendisi de bu analize eklemeler yapmıştı.

Bir yıl sonra yazmaya başlayacağım Türkiye Devriminin Acil Sorunları'nda (TDAS) Ağaoğlu'nun modern emperyalizm analizlerinden de yararlanmıştım.

1974 yılında Ankara'da adını şimdi hatırlamadığı sol CHP eğilimli günlük bir gazete yayınlanıyordu. İlker Akman sahibini tanıyordu ve ikimiz için gazetede yazma fırsatı çıkmıştı. O da ben de birkaç kere yazdık, sonra gazete yayınlanmaz oldu. Ben esas olarak çağdaş emperyalizm analizi hakkında yazardım.

TDAS'ın ilk bölümünü, çağdaş emperyalizm analizini yazarken SSCB Bilimler Akademisi'nin konuyla ilgili kitaplarını yeniden okudum; ek olarak Sweezy-Baran-Magdoff'u inceledim, Varga ve Nikitin'i yeniden okudum ve bir de konuyla ilgili çok sayıda İngilizce dergiyi taramam gerekti. Hepsi ODTÜ kütüphanesinde bulunuyordu.

Hiçbir teori tümüyle yeni değildir, bir bölümü kendisinden önce söylenmiş olanların tekrarını içerir. Bunun ötesinde yazılmış olanlar bana üç yönden eksik gelmişti:

Birincisi: bunalım dönemlerinden söz ediliyordu ama bu dönemleri ayıran kıstasların ne olduğu yeterince açık değildi.

İkincisi: emperyalist ülkeler arasında yeni bir dünya savaşının çıkmamasının sadece sosyalist bloğun varlığına ve nükleer silahların tahrip gücüne bağlanması bence eksikti. Bunlara emperyalist ülkeler arasındaki yoğun karşılıklı yatırımlar ve ekonomilerdeki iç içe geçme de eklenmeliydi. Bu durum rekabeti ortadan kaldırmıyordu… ABD ile o zamanki Japonya ve Avrupa Birliği arasındaki ekonomik gelişme farkı azalsa bile bu durum savaş tehlikesi ortaya çıkarmıyordu. Buradan eşitsiz ve dengesiz gelişme yasasının işleyiş tarzının değiştiği sonucuna vardım. Görece geri emperyalist bir ülkenin sıçramalı bir gelişmeyle ileridekine yetişmesi, zorunlu olarak savaş anlamına gelmiyordu.

Üçüncüsü: üçüncü bunalım döneminde ortaya çıkan gelişmeler vardı. Bunlardan hareketle 1971'de –bu tür tarihler semboliktir, biraz ileri veya geri çekilebilir- dördüncü bunalım döneminin başladığını belirttim. Bu belirleme daha sonra İlker'in ısrarı üzerine açık ifade olarak TDAS'ta yer almayacaktı. Özde kabul ediyordu ama "bu kadar açık söylemeyelim" diyordu. Zamanın Devrimci Gençlik'i bizimle zaten yeterince uğraşıyordu, ek konu çıksın istemiyordu.

Newton'un sıkça alıntılanan bir belirlemesi vardır: "Ben daha uzağı görebildiysem, bu, devlerin omuzlarına çıktığım içindir."

Devlerden kastettiği Galile ve Kepler'di.

Bilimsel çalışma ekip işidir. Bu ekibin mutlaka birlikte bulunması, aynı coğrafyada yaşaması ve hatta aynı dönemde yaşamış olması bile gerekmez. Başkalarının önemli belirlemelerini öğrenmek ve onları geliştirmek gerekir. Hiç kimse bütünüyle yeni belirlemeler yapamaz. Ya eskiden bilinenlere önemli yeni eklemeler yapmıştır ya da bilineni başka türlü yorumlamıştır. İkisi de bilgiye önemli katkı demektir.

Tektaş Ağaoğlu'nun 12 Mart faşizminden çıkılmaya başladığı koşullarda zor şartlarda ayakta durmaya ve genişlemeye çalışan bizlere açık katkısı olmuştu.

Kendisinin THKP-C ile herhangi bir yakınlığı bulunmamakla birlikte bu örgütün önemli politik tespitlerinden birisi olan Üçüncü Bunalım Dönemi belirlemesinin yaygınlaşmasında işlevi vardır. Bu belirlemeyi kullanmazdı ama anlattığı özellikler aynıydı.

Saygıyla anıyorum…